

Nieuwsbrief Klimaatrobuuste inrichting Hagenbeek

Nieuwsbrief nr. 4, november 2023

Provincie Gelderland werkt samen met Staatsbosbeheer en Waterschap Rijn en IJssel aan het versterken en uitbreiden van de natuur in Hagenbeek te Barchem (gemeente Lochem). Daar waar kansen liggen voor het verbeteren van de situatie voor agrariërs rondom Hagenbeek willen we die oppakken, zoals het bestrijden van droogte.

Uit studies naar het functioneren van het watersysteem blijkt dat de kwaliteit en duurzaamheid van het terrein in haar huidige vorm verbeterd kan worden. Die verbeteringen hebben vooral betrekking op het tegengaan van verdroging en verzuring van de bodem. Grondwater, en met name kwelwater, is namelijk essentieel voor vegetatie ontwikkeling.

Met aanpassingen aan de waterhuishouding wordt de natuurkwaliteit in Hagenbeek verbeterd en is het gebied beter bestand tegen de effecten van klimaatverandering. Het belangrijkste doel is niet om het grond- en oppervlaktewaterpeil in het gebied te verhogen, maar om meer basenrijk kwelwater in het maaiveld te brengen. Dat gebeurt door het verondiepen of dempen van sloten en greppels in Hagenbeek en het verhogen van het oppervlaktewaterpeil in omliggende watergangen. Hierdoor wordt er op enkele plekken natschade verwacht bij de landbouwgronden direct grenzend aan Hagenbeek. Hiervoor bestaan oplossingen, zoals het ophogen van het maaiveld met vrijkomende grond uit de uitbreiding van het natuurgebied.

Via deze nieuwsbrief willen wij u informeren over de ontwikkelingen op het gebied van natuur en water in en rond het natuurgebied Hagenbeek. Dit is de vierde nieuwsbrief. De eerste nieuwsbrief is in mei 2022 verschenen, de tweede in mei 2023 en de derde in september 2023. In deze voorgaande nieuwsbrieven hebben we u nader geïnformeerd over het hoe en waarom van het project 'Klimaatrobuuste inrichting Hagenbeek'. In deze nieuwsbrief gaan we in op de onlangs gehouden inloopbijeenkomst en vergunningprocedures van het project en maken een doorkijk naar het vervolg.

Terugblik inloopbijeenkomst ontwerp Projectplan Waterwet

Op 13 september heeft het waterschap samen met de provincie Gelderland en Staatsbosbeheer een inloopbijeenkomst gehouden in Dorpshuis 't Onderschoer te Barchem om u te informeren over het project aan de hand van het ontwerp Projectplan Waterwet. Dit was de tweede bijeenkomst. De eerste bijeenkomst was op 3 juli en toen is het concept inrichtingsplan toegelicht.

Het ontwerp projectplan 'Klimaatrobuuste inrichting Hagenbeek' lag in de periode van 22 augustus tot en met 3 oktober 2023 ter inzage op de website www.officielebekendmakingen.nl. Gedurende deze zes weken hebben belanghebbenden de mogelijkheid gehad om schriftelijk of mondeling zienswijzen kenbaar te maken ten aanzien van het ontwerp projectplan Waterwet.

De inloopbijeenkomst op 13 september werd goed bezocht (26 bezoekers), er waren wel minder mensen dan bij de eerste bijeenkomst. We waarderen het dat de aanwezigen hun vragen aan ons hebben kunnen stellen en/of zienswijzen in hebben gediend.

Peilbuizen en metingen

Een van de vragen die wij tijdens de inloopbijeenkomst hebben gehad ging over de nulsituatie van de peilbuizen. Het waterschap heeft 1 peilbuis met lange meetreeks in het gebied staan, welke meet sinds 2004. Voor de nulsituatie is niet alleen van deze peilbuis gebruik gemaakt, maar ook van de peilbuizen van onder andere de provincie en Vitens. Er staan meerdere buizen in en rondom het gebied die al meer dan 8 jaar meten. Alle peilbuisdata is beschikbaar via

<https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>

In 2022 zijn nieuwe peilbuizen in het gebied rondom Hagenbeek bijgeplaatst om het meetnet te verdichten. Voor de evaluatie maken we ook gebruik van de peilbuizen van de Provincie en Vitens naast de nieuwe buizen van het waterschap. De resultaten van de oude en nieuwe peilbuizen worden hierbij aan elkaar gelinkt. De meetgegevens waren tot voor kort nog niet terug te vinden op onze site <https://waterdata.wrij.nl>. Inmiddels is het digitale dashboard ingericht. De meetdata wordt zeer binnenkort zichtbaar.

Ons voorstel is op de rand van Eekveen (nabij de straat Barchvenne) nog een peilbuis bij te plaatsen omdat bekend is dat dit een kwetsbaar gebied is voor vernatting. Wij zullen in overleg met de betreffende grondeigena(a)r(en) ter plaatse bepalen wat daarvoor een geschikte plek is.

Het ophogen van percelen

De richtlijn voor de drooglegging van landbouwpercelen, het oppervlaktewaterpeil t.o.v. het omliggende maaiveld ernaast, is voor grasland 60 cm minus maaiveld de ondergrens. Door peilopzet kom je plaatselijk in 40-60 cm minus maaiveld terecht, en voldoet het dus niet aan de richtlijn. Kleine stukjes langs Afwatering Langs Broekhuizen en Barchemse Veengoot krijgen te maken met natschade. Natschade op landbouwpercelen kan gemitigeerd worden door ophoging met grond. Er moet bij onze leggerwatergangen dan wel over een groter oppervlak opgehoogd worden om de onderhoudspaden aan te sluiten op de hoogte van het perceel want anders krijg je ingesloten laagten waar hemelwater zich op kan hopen. Ook rondom Eekveen moet een perceel opgehoogd worden.

Tijdens de inloopbijeenkomst hebben diverse grondeigenaren aangegeven belangstelling te hebben voor vrijkomende grond om hun percelen op te hogen. Dit beschouwen we als een 'wens tot ophoging'. Dit is geen natschade, maar ophoging op verzoek van eigenaren zelf. Als we een overschot aan grond hebben dan kunt u de grond 'om niet' krijgen, maar dan moet u zelf de verwerking daarvan bekostigen. We werken als een olievlek, eerst de mensen dichtbij het project en dan pas de mensen verderop. Het hangt ook af van de beschikbaarheid van overtollige grond uit dit project en/of uit omliggende projecten. We kunnen het niet garanderen. Natschade wordt sowieso wel gemitigeerd in het project voor rekening van het waterschap. Natschade ophoging heeft altijd voorrang op wens tot ophoging.

Depot aan de Flierdijk

Verder kwam er een vraag over de 'arseenbult'. Er is in 2007/2008 onderzoek gedaan naar de grond die vrijgekomen is bij de natuurontwikkeling van destijds en nu in depot ligt aan de Flierdijk. Het depot is destijds vergund door de gemeente Lochem. In de volksmond wordt het depot 'arseenbult' genoemd. Arseen is destijds verhoogd gemeten, maar komt van nature verhoogd voor in deze omgeving. De onderzoeksrapporten zijn bij ons bekend. Destijds waren er nog geen achtergrondwaarden vastgesteld en dat bemoeilijkte toen de afzet van de grond. Wij hebben de resultaten opnieuw getoetst aan het huidige bodembeleid. Alle geconstateerde gehalten aan arseen zijn lager dan de Lokale Maximale Waarden voor hergebruik van arseenhoudende grond die momenteel in de regio Achterhoek van toepassing is. Destijds zijn ook verhoogde waarden voor EOX aangetoond in de rapporten van 2007/2008. De EOX-bepaling dient te worden gezien als een trigger voor de eventuele aanwezigheid van gechloreerde verbindingen. Bij een overschrijding van de waarde voor EOX dient verder te worden gezocht naar de aanwezigheid van gechloreerde (en andere halogeen) verbindingen. Dat is in 2007-2008 niet gedaan. In overleg met de Omgevingsdienst Achterhoek is besloten dat we de grond nu nogmaals middels een verkennend onderzoek gaan onderzoeken alvorens de grond toe te passen bij agrariërs. Arseen en EOX worden daarin meegenomen. Deze grond gebruiken we omdat we een tekort hebben op de grondbalans, er wordt meer ophooggrond gevraagd dan er vrijkomt bij het afgraven van de natuurterreinen. Als de EOX waarden verhoogd zijn, zullen we een uitsplitsing doen om te bepalen welke stof daadwerkelijk verhoogd is en voldoet aan de norm voor de betreffende stof. Grond die niet voldoet aan de normen wordt uiteraard niet toegepast.

Plaatsing beweegbare stuwten

In het projectgebied worden twee nieuwe beweegbare stuwten geplaatst nabij de Enkweg in de Barchemse Veengoot en Afwatering langs Broekhuizen. Het zijn streefpeilen, geen peilbesluit.

Bijsturen met de beweegbare stuwen kan als het nodig blijkt. In 2010 was het erg nat. In de periode 2018 t/m 2021 was het erg droog. We moeten hierop kunnen anticiperen.

We hadden naast vragen over 'te nat' dus ook vragen over 'te droog'. Het bestaande netwerk van beken en sloten van het waterschap is vooral aangelegd om overtollig water snel zo snel mogelijk af te voeren. Dat is ook in het buitengebied van Barchem het geval. Ten tijde van droge jaren hebben we het water juist hard nodig. We moeten het overtollige water dus zo lang mogelijk bewaren. Dat noemen we vasthouden. Als waterschap kunnen wij dat niet alleen. We doen dit samen met grondeigenaren. In een persoonlijk gesprek bepreken we het probleem. We onderzoeken de lokale situatie en we bekijken de mogelijkheden. Bent u grondeigenaar? En wilt u ook zoveel mogelijk water in de bodem vasthouden? We helpen u graag! Voor meer informatie: [Elke druppel de grond in | Waterschap Rijn en IJssel \(wrij.nl\)](#)

Behandeling zienswijzen

De zienswijzen op het ontwerp Projectplan Waterwet worden de komende tijd verzameld en aan de hand daarvan wordt een reactienota opgesteld. Afhankelijk van het aantal zienswijzen en de complexiteit daarvan zal het nog enkele weken tot maanden duren voordat de reactienota wordt gepubliceerd. Dat gebeurt gelijktijdig met het definitief Projectplan Waterwet. Het definitief Projectplan Waterwet wordt, net als het ontwerp Projectplan Waterwet, door het college van Dijkgraaf en Heemraden van het waterschap vastgesteld. De zienswijzen kunnen inhoudelijke wijzigingen van het plan tot gevolg hebben.

Verloop verdere procedure

Gedurende de proceduretijd van het Projectplan Waterwet en de overige vergunningen die nodig zijn om dit project uit te voeren zal onze omgevingsmanager Pascal Thijssen verder gaan met het voeren van de gesprekken met eigenaren waarmee schriftelijke afspraken vastgelegd dienen te worden. De voorstellen met mitigerende maatregelen, die bedoeld zijn om ongewenste effecten te voorkomen of verminderen, en eventuele overige gemaakte afspraken met eigenaren worden opgenomen in vaststellingsovereenkomsten. In de vaststellingsovereenkomsten wordt opgenomen dat de maatregelen 5 jaar na uitvoering worden geëvalueerd om na te gaan of de voorziene schade voldoende is gemitigeerd en of er nog onvoorziene natschade is opgetreden. Tot die tijd blijft het grondwatermeetnet van de in het gebied geplaatste peilbuizen in stand.

Schade wordt zoveel mogelijk voorkomen, maar is nooit helemaal uit te sluiten. Voor meer informatie over de schaderegeling zie [Nadeelcompensatie | Waterschap Rijn en IJssel \(wrij.nl\)](#).

Planning

De start van de uitvoering staat gepland voor begin 2024, zodra de vergunningprocedures zijn doorlopen. In de tussenliggende periode gaan we aan de slag met het uitvoeringsontwerp en bestek voor de aannemer en worden voorbereidende werkzaamheden op de uitvoering verricht. De uitvoering van de maatregelen moet, op basis van de huidige planning, uiterlijk 31 december 2024 gereed zijn.

Contact

Heeft u vragen over het gebiedsproces en/of mogelijke gevolgen voor uw percelen, neem dan contact op met onze omgevingsmanager Pascal Thijssen. Hij is telefonisch bereikbaar op 06-10942155 of per mail: p.thijssen@wrij.nl.

In de eerdere nieuwsbrieven en tijdens de inloopbijeenkomsten hebben we een oproep gedaan voor het aanmelden voor onze digitale nieuwsbrief. Wilt u in het vervolg deze nieuwsbrief ook digitaal ontvangen? Stuur dan een mail naar p.thijssen@wrij.nl.

Het project wordt financieel mede mogelijk gemaakt door het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling; Europa investeert in zijn platteland (POP-3 subsidie).